

Årsrapport 2022 nämnder

Förskolenämnden
2022

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	4
2	Väsentlig styrinformation till kommunledningen.....	5
2.1	Verksamhetens utveckling	5
2.1.1	Redovisning av resultat.....	5
2.1.2	Väsentliga avvikelser i verksamhetens utveckling	6
2.2	Kommunfullmäktiges budgetmål	7
2.2.1	Organisationsmål	7
2.2.2	Övergripande verksamhetsmål.....	8
2.2.3	Övergripande verksamhetsmål.....	9
2.2.4	Nämndspecifika mål från KF	9
3	Övrig uppföljning till kommunledningen.....	11
3.1	Utveckling inom personalområdet.....	11
3.1.1	Mått/nyckeltal som beskriver utvecklingen ur ett HR-perspektiv.....	11
3.1.2	Analys av situationen inom HR-området.....	11
3.1.3	Långsiktig kompetensförsörjning	12
3.2	Ekonomisk uppföljning	13
3.2.1	Uppföljning av erhållna statsbidrag.....	14
3.2.2	Värdering av eget kapital.....	14
3.3	Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag	15
3.3.1	Utvärdering av system för styrning, uppföljning och kontroll	15
3.3.2	Brukar-/kundorienterad kvalitetsledning	15
3.3.3	Uppföljning av regional överenskommelse om hjälpmedel i förskola, skola och daglig verksamhet.....	16
3.3.4	Kriskommunikation	17
3.3.5	Krisledningsplaner och beredskapsplaner	17
3.3.6	Övriga beslut och/eller uppdrag.....	17
4	Bokslut.....	18
4.1	Sammanfattande analys.....	18
4.2	Resultaträkning.....	19
5	Styrinformation till nämnden.....	21
5.1	Ekonomisk lägesrapport december 2022.....	21

5.2	Förskola - Uppföljning av utbildningens utveckling.....	23
5.3	Annan pedagogisk verksamhet - Uppföljning och utvärdering	24
5.3.1	Pedagogisk omsorg	25
5.3.2	Omsorg under tid då förskola inte erbjuds	26
5.3.3	Öppen förskola.....	27
5.4	Övrig uppföljning utifrån nämndens ansvar	27
5.5	Nämndens Verksamhetsplan – Uppföljning och bedömning av mål.....	28
6	Redovisning av nämndens uppdrag	37
6.1	Redovisning av uppdrag från KS/KF i och utanför budget (KF/KS kolumn)	37
6.1.1	Budgetuppdrag från KF:s budget 2022.....	37

Bilagor

Bilaga 1: Utbildningens utveckling 2022

Bilaga 2: Barnbokslut 2022

1 Sammanfattning

Året inleddes med en eskalerande sjukfrånvaro i verksamheten, något som förskolenämnden lyfte som avvikelse till kommunstyrelsen i delårsrapport mars. Då med anledning av omfattande spridning av covid-19 i samhället och krav på familjekarantän. Arbetet för att skapa en hållbar arbetsmiljö är förskolenämndens största utmaning och har varit i fokus under året. Uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet visar på förbättringar, men ännu visar det sig endast marginellt i statistiken. Arbetet enligt framtagna strategier behöver fortgå kommande år för att förbättra arbetsmiljön i förvaltningen.

Förskolenämndens systematik för att planera, följa upp och utveckla verksamheten har utvecklats under året. För att värdera kvaliteten i den pedagogiska verksamheten har ett bedömningsförfarande införts. För att belysa strukturella aspekter vid analys och fungera som en internkontroll genom att signalera avvikelser har ett underlag med nyckeltal på enhetsnivå tagits fram. Tillsammans används underlagen i dialog mellan ansvarsnivåerna med syftet att identifiera problemområden och nödvändiga åtgärder för att komma till rätta med brister i verksamheten. Analysen blir viktig för nämnden och förvaltningen att beakta i styrningen av utvecklingsresurser under kommande år för att utveckla stadens förskolor.

Att skapa incitament för och få till en förändring av fördelningen av förskollärare över staden är en utmaning för nämnden. Eftersom andelen legitimerade förskollärare minskar arbetar förvaltningen även för att öka andelen annan utbildad personal. Det sker bland annat genom samverkan med förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning, både för att attrahera framtida medarbetare och utveckla befintliga i förvaltningen. Exempelvis erbjuds utbildning till barnskötare på betald arbetstid. Samarbetet har utvecklats under året och är strategiskt viktigt för framtida kompetensförsörjning av nämndens verksamheter.

I samband med delårsrapport mars uppmärksammande nämnden kommunstyrelsen på konstaterade brister i implementeringen av det nya administrativa verksamhetssystemet som riskerade att få konsekvenser för enskilda medborgare. I slutet av året lyfter förskolenämnden som avvikelse för perioden att ett barn inte fått förskoleplats enligt lagkravet, som till viss del kan hänföras till brister i systemet. Förvaltningen konstaterar också att implementeringen har varit mer arbetskrävande än förväntat och att det ännu återstår krav som inte uppfyllts av leverantören.

En ny ekonomisk förutsättning för nämnden under året har varit regeringens beslut om ett nytt samlat statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder inom förskolan. Förskolenämnden fick i två bidragsomgångar statsbidrag motsvarande cirka 121,4 miljoner kronor. I resultatredovisningen för 2022 framgår en positiv avvikelse mot budget om 90,8 miljoner kronor (mkr). Det positiva resultatet beror till stor del på statliga bidrag. Dels ersättning för sjuklönekostnader men också statsbidraget för kvalitetshöjande åtgärder. Under året har dialog förts i förvaltningen om hur bidraget bäst används för att höja kvaliteten i verksamheten. I budgetbeslutet 2023 har förskolenämnden beslutat att fördela statsbidraget direkt till förskolorna, viktat utifrån resursfördelningsmodellens principer. Det med syftet att förstärka den kompensatoriska funktionen i modellen och fördela mer resurser till de förskolor där de behövs bäst.

2 Väsentlig styrinformation till kommunledningen

I följande avsnitt redogörs för väsentliga avvikelser, såväl positiva som negativa, i verksamhetens utveckling i förhållande till nämndens planering. Redovisningen begränsas till sådana avvikelser som är av vikt ur ett kommunledningsperspektiv. En mer detaljerad redogörelse lämnas i avsnitt 5 som avser fördjupad styrinformation till nämnden.

2.1 Verksamhetens utveckling

2.1.1 Redovisning av resultat

Effektmått och övriga mått/nyckeltal

Mått/nyckeltal	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022
Andel barn 1-5 år inskrivna i förskoleverksamhet av befolkningen (%) oktober	84,5	84,8	84,1
-antal barn inskrivna i förskoleverksamhet i befolkningen	28 962	28 519	28 275
-varav antal barn i pedagogisk omsorg i befolkningen	496	436	329
Andel barn boende i Göteborg inskrivna i egen produktion (%) mars/oktober	83,2	82,8	82,8
-antal barn boende i Göteborg inskrivna i egen produktion	24 969	24 569	24 281
-varav antal barn i kommunal pedagogisk omsorg	325	263	205
Andel legitimerade förskollärare (%) kommunal förskola	40,7	39,6	37,2
Antal barn som ej erhållit plats inom fyra månader	0	0	1

Fotnot:

Andel/antal barn inskrivna i förskoleverksamhet avser oktober respektive år.

Andel/antal barn boende i Göteborg inskrivna i egen produktion snitt mars/oktober.

Andel anställda förskollärare med legitimation oavsett tjänstgöringsgrad avser oktober respektive år.

Volym-, intäkts- och kostnadsutveckling

Mått	2020	2021	2022
Antal göteborgsbarn i förskoleverksamhet (%)	0,2	-1,2	-1,2
Nettokostnadsutveckling (%)	-1,1	2,8	4,2
Personalvolymsutveckling (%)	-5,0	13,2	0,7

Fotnot:

Förändring antal göteborgsbarn i förskoleverksamhet (%) medel mars/oktober jämfört med föregående år. Personalvolymutveckling 2020 påverkades av pandemin. Ökningen 2021 påverkades av att intern service överfördes till förskolenämnden.

Den demografiska förändringen med färre barn 1-5 år medför en minskning av antal barn boende i Göteborg i förskoleverksamhet även för 2022. Andelen barn i befolkningen inskrivna i förskoleverksamhet är 84,1 procent för åldersspannet 1-5 år och 95,3 procent för barn i åldern 3-5 år, vilket är i paritet med riket. Att andelen barn 1-5 år minskat jämfört med föregående år förklaras av fler barn i åldern 1-2 år, som har en lägre andel som är inskrivna i förskoleverksamhet jämfört med barn 3-5 år, som blivit färre. Antalet barn i kommunal och fristående pedagogisk omsorg har minskat jämfört med föregående år och förväntas fortsatt minska framöver. Samma tendens noteras nationellt.

Andelen anställda förskollärare i kommunala förskolor 2022 har minskat jämfört med oktober 2021 från 39,6 till 37,2 procent.

I september 2022 har ett barn inte erbjudits plats inom fyra månader. Orsaken till detta är att förvaltningen under året bytt ut sitt verksamhetssystem. Förvaltningen har tagit fram en rutin anpassad till det nya systemet för att förhindra att detta sker igen.

Nämnden har för perioden sammantaget en personalvolymutveckling på 0,7 procent. I utbildningsområdena är ökningen 3,1 procent jämfört med föregående år. Det är främst andelen timavlönade som har minskat.

Nettokostnadsutvecklingen jämfört med föregående år är 4,2 procent. Ökade lokalkostnader avseende lokalhyror, utbyggnad och evakuering är främsta orsaken till nettokostnadsutvecklingen. Ytterligare orsaker är ökade kostnader i samband med lönerrevision samt kostnadsökningar till följd av inflationen.

2.1.2 Väsentliga avvikelser i verksamhetens utveckling

Ett barn har inte fått plats inom 4 månader
Orsak till att avvikelsen uppstått
Brist i förvaltningens nya verksamhetssystem (IST) som innebär att handläggare inte uppmärksammas på ett tydligt sätt om ändrad folkbokföring av barn som flyttar in till Göteborgs stad.
Konsekvenser för de verksamheten är till för
I mitten av oktober uppmärksammades förvaltningen på ett inflyttat barn som inte fått plats inom lagstadgade fyra månader. Vårdnadshavare fick återkoppling samma dag som felet uppmärksammades och plats erbjöds skyndsamt.
Konsekvenser för organisation, medarbetare och chefer
Barnets fick tas emot i verksamheten snabbare än vanligt. En rutin fick upprättas som innebär ytterligare arbetsmoment för handläggare.
Ekonomiska konsekvenser
Avvikelsen har inte fått några ekonomiska konsekvenser för nämndens ekonomiska resultat.
Vidtagna åtgärder
Förvaltningen har förtydligat handläggningen med ett kontrollmoment för att felet inte ska uppstå igen.

2.2 Kommunfullmäktiges budgetmål

Förskolenämnden tilldelades tre olika typer av mål i Göteborgs stads budget 2022; organisationsmål, övergripande verksamhetsmål samt nämndspecifika mål. I följande redovisning presenteras utfall av beslutade indikatorer. En helhetsbedömning görs av de mål som fullmäktige riktat till förskolenämnden. Fördjupad information till grund för bedömningen återfinns under avsnitt 5.

2.2.1 Organisationsmål

2.2.1.1 Göteborg har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Staden ska ha god ekonomisk hushållning i verksamheten

Förvaltningen följer Göteborg Stads regler för ekonomisk planering, budget och uppföljning så att verksamheten över tid bedrivs ändamålsenligt och bidrar till en hållbar utveckling och en god ekonomisk hushållning utifrån ett helhetsperspektiv.

Ett identifierat utvecklingsområde och en viktig förutsättning för att bidra till god ekonomisk hushållning i staden är en effektiv användning av förskolenämndens lokaler. Arbetsprocessen med lokalförsörjning på lång sikt har utvecklats under året. Nämnden saknar dock fortfarande uppgifter om den tekniska kapaciteten i verksamhetens lokaler, något som efterfrågats men inte prioriterats av lokalförvaltningen.

2.2.1.2 Göteborgarna får valuta för skatten och en välfärd med hög kvalitet

Personal i direktkontakt med invånare i förhållande till staden totala personalstyrka

Göteborgarna får valuta för skatten och en välfärd med hög kvalitet				
Indikator - Personal i direktkontakt med invånare i förhållande till staden totala personalstyrka				
	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022
Utfall/mål för staden	71	71		73
Utfall/mål för nämnden	90,3	81,5	81,4	84,3

Förskolenämnden har en andel som ligger över målvärdet för Göteborgs stad. I nämndens planering gjordes bedömningen att utfallet för 2021 skulle kvarstå som målvärde för 2022. Utfall för nämnden 2021 har därefter ändrats, då uppgift avseende befattnings lärare i underlaget korrigerats, vilket förklarar avvikelserna från det tidigare beslutade målvärdet.

2.2.1.3 Göteborgs Stad är en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen

Göteborgs Stad är en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor				
Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen				
	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022
Utfall/mål för staden	79	78		81
Utfall/mål för nämnden	79	80	81	81

Nämnden satte som mål i planeringen för året att medarbetarengagemanget ska följa stadens målvärde. I slutet av året konstateras att uppsatt målvärde nåtts.

Sjukfrånvaro kommunalt anställda totalt

Göteborgs Stad är en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor				
Sjukfrånvaro kommunalt anställda totalt				
	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022
Utfall/mål för staden	9,6	8,6		8,1
Utfall/mål för nämnden	12	11,4	11,2	10,4

Utvecklingen av sjukfrånvaron har, förutom en extrem nivå i januari (19,2%) på grund av covid-19, legat på en lägre nivå övriga månader än under 2021. I december påverkades sjukfrånvaron av spridningen av influensa och ökning av covid-19. Sammantaget minskas nämndens sjukfrånvaro med 0,2 procentenheter jämfört med 2021.

Nämnden har under året arbetat med olika åtgärder som förväntas bidra till att sänka sjukfrånvaron under nästkommande år.

2.2.2 Övergripande verksamhetsmål

2.2.2.1 Göteborg har en förskola och skola som skapar goda och jämlika uppväxtvillkor

Måluppfyllelse

■ Viss

Förskolenämnden beslutade i sin verksamhetsplan att arbetet för att nå kommunfullmäktiges två specifika mål för nämnden skulle bidra till måluppfyllelsen av det övergripande verksamhetsmålet, att Göteborg har en förskola och skola som skapar goda och jämlika uppväxtvillkor. Beslutet grundades på en skrivning i kommunfullmäktiges budget att de specifika målen är en konkretisering av det övergripande verksamhetsmålet och syftar till att stärka måluppfyllelsen.

Utvecklingen av de indikatorer som kommunfullmäktige fastställt för målet (se 2.2.3) visar viss måluppfyllelse. Förskolenämnden når målvärdet gällande inskrivna barn per årsarbetare i förskolan. Andelen inskrivna barn i förskola och pedagogisk omsorg ligger däremot under kommunfullmäktiges målsättning för året. Andelen har minskat i jämförelse med 2021, något som förklaras av fler yngre barn i befolkningen (se 2.2.1). Förvaltningen har flera pågående insatser för att öka andelen barn i förskola och arbetet kommer att intensifieras under nästa år för att möta lagkravet som träder i kraft.

I uppföljningen av nämndens verksamhetsplan i slutet av året (se 5.2) konstateras att viss måluppfyllelse uppnåts i arbetet för att nå kommunfullmäktiges två nämndspecifika mål. Tillsammans med utfall av kommunfullmäktiges fastställda indikatorer gör förskolenämnden sammantaget bedömningen att viss måluppfyllelse uppnåts under året.

2.2.3 Övergripande verksamhetsmål

Kommunfullmäktiges indikatorer - utgångspunkt för planering 2022				 Viss
Indikator	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Mål 2022
Nöjd- medborgar-index- förskolan	54	82		83
Inskrivna barn per heltid i kommunal förskola, antal	5	4,9	4,8	5
Barn 1-5 år inskrivna i förskola och pedagogisk omsorg, andel (%)	84,2	84,8	84,1	87 (Prognos 85)

Fotnot: Från och med 2021 har SCB:s medborgarundersökning fått en ny form. Inga resultat från och med 2021 är helt jämförbara med åren innan dess.

Antal barn per heltid kommunal förskola redovisas till SCB i oktober varje år.

2.2.4 Nämndspecifika mål från KF

- 2.2.4.1 Förskolan ska främja barnens utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar.

Måluppfyllelse

 Viss

Förskolenämnden når inte uppsatt målvärde för året. I samtliga utbildningsområden har andelen barn 1-5 år som inte har plats i förskoleverksamhet ökat. Ökningen förklaras av fler barn i befolkningen i åldern 1-2 år som generellt har en lägre inskrivningsgrad, samtidigt som barn mellan 3-5 år blivit färre (se 2.1.1). Andelen inskrivna barn är fortsatt lägre i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar (högre index) jämfört med andra delar av staden. Förskolenämnden har flera pågående insatser för att öka andelen barn.

Vårdnadshavarenkäten visar att vårdnadshavare upplever hög delaktighet och möjligheter att påverka sitt barns verksamhet och utbildning. Utfallet på indikatorn är fortsatt god.

Se avsnitt 5.5 för fördjupad uppföljningsinformation till grund för bedömningen.

Mått/Indikator	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målvärde 2022
Barn 1-5 år ur befolkningen som ej har plats i förskoleverksamhet i befolkningen (andel)	15,5%	15,2%	15,9%	14,9%
Vårdnadshavares delaktighet (medelvärde)	4,2	4,1	4,1	4,2

Fotnot: Andel barn ej inskrivna i förskoleverksamhet avser oktober respektive år.

2.2.4.2 Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande, vara rolig, trygg och lärorik.

I Skolverkets prognoser framgår att det under lång tid framöver kommer att råda brist på legitimerade förskollärare. Andelen förskollärare har minskat från 39,6 procent till 37,2 procent 2022. Jämfört med övriga storstäder och det mått SCB använder (andel heltidstjänster med förskollärlägitimation, 2021) är Göteborgs andel 37 procent, Stockholms 32 och Malmös 30 procent. Då andelen legitimerade förskollärare minskar arbetar förvaltningen med strategier för att öka andelen annan utbildad personal. Andelen barnskötare har ökat från 42,7 procent till 47 procent.

Rektors utbildningsnivå är framtaget som en indikator för nämndens utveckling mot en likvärdig förskola och resultatet för året visar att förvaltningen har hämtat hem effekterna pandemin gav på utbildningsinsatsen för rektor på rektorsprogrammet. Andelen rektorer med genomförd rektorsutbildning är 49 procent och överstiger målvärdet på 45 procent. Förvaltningens satsning har varit framgångsrik utifrån ett likvärdighetsperspektiv då det utbildningsområde med högst index (nordost) ökat rektors utbildningsgrad mest i staden, från 48,8 procent till 63 procent.

Se avsnitt 5.5 för fördjupad uppföljningsinformation till grund för bedömningen.

Mått/Indikator	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Målvärde 2022
Förskollärare med legitimation (andel)	40,7%	39,6%	37,2%	39,6%
Rektors utbildningsnivå (andel)	40,4%	37,9%	49%	45%

Fotnot: Andel anställda förskollärare med legitimation oavsett tjänstgöringsgrad avser oktober respektive år.

3 Övrig uppföljning till kommunledningen

3.1 Utveckling inom personalområdet

3.1.1 Mått/nyckeltal som beskriver utvecklingen ur ett HR-perspektiv

	2020	2021	2022
Total sjukfrånvaro (%)	12	11,4	11,2
Förvaltningsextern personalomsättning (%)	8,0	9,9	10,6

Fotnot: Total frånvaro i förvaltningen. Personalomsättning i förvaltningen.

Utvecklingen av sjukfrånvaron har, förutom en extrem nivå i januari (19,2%) på grund av covid-19, legat på en lägre nivå än under 2021. Sammantaget minskas nämndens sjukfrånvaro med 0,2 procentenheter jämfört med 2021.

Nämnden har under året arbetat med aktiviteter för att sjukfrånvaron ska minska under nästkommande år, exempelvis utbildning i att hålla hälsosamtal för alla chefer.

Personalomsättningen har ökat marginellt och det följer arbetsmarknaden i stort. Förvaltningen kan se en viss ökad omsättning inom stöдавdelningarna.

3.1.2 Analys av situationen inom HR-området

Övergripande lägesbeskrivning:

Förvaltningen ser fortsatta utmaningar att möta behovet av stöd inom arbetsgivarområdet. På grund av hög personalomsättning finns viss risk att stöd inte kan ges utifrån de behov som finns. Detta påverkar även arbetsmiljön. En orsak är rekryteringssvårigheter då flera yrken påverkas av marknadens efterfrågan, vilket leder till ökade löneanspråk och ökad rörlighet.

I takt med förändrat uppdrag utifrån styrdokument samt ett minskat antal utbildade förskollärare finns framtida utmaningar vad gäller kompetensförsörjning i förvaltningen.

Attraktiv arbetsgivare

Med syftet att kompetensförsörja förvaltningen på kort och lång sikt sätter förvaltningen fokus på åtgärder som ökar möjligheterna att attrahera, rekrytera, utveckla, behålla och avveckla medarbetare.

Lärarorganisationernas kollektivavtal HÖK 21 lägger ett stort fokus på fortsatt arbete med strategisk kompetensförsörjning. Utifrån avtalets krav har en kompetensförsörjningsplan tagits fram tillsammans med de fackliga parterna. Under avtalsperioden kommer arbetet med denna plan att vara vägledande för ett fördjupat fokus inom områdena arbetsmiljö, lönebildning, arbetstid och arbetsorganisation.

Attrahera - rekrytera - behålla - utveckla

Det har funnits många kompetenta sökande på utannonserade tjänster och de flesta tjänster i kärnverksamheten har gått att tillsätta. En yrkeskategori som är svår att rekrytera är kockar där konkurrensen om kompetensen är stor. Under det senaste året har svårigheterna att rekrytera specialistkompetens inom stödfunktionerna ökat. Det har också varit svårt att rekrytera timavlönade till flera områden och trots olika rekryteringsinsatser så ökar bristen. Många timavlönade anställs på längre vikariat vilket innebär att förskolorna saknar vikarier vid kortare frånvaro.

Uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet visar på förbättringar. Flertalet chefer svarade att de har arbetsmiljöfrågor löpande på APT samt att de genomför ronder, tar fram handlingsplaner och följer upp tillsammans med medarbetarna. En stor andel av cheferna svarade att de har tillräckliga förutsättningar för att ta sitt arbetsmiljöansvar. Förskoleförvaltningen har sedan hösten 2019 genomfört en hälsofrämjande satsning med fokus på att integrera friskfaktorer i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Uppföljningen visar att friskfaktorerna har implementerats i mer än 80 procent av verksamheterna och fått positiva effekter i mer än hälften.

Den förvaltningsövergripande utbildningsinsatsen för chefer i ”det proaktiva hälsosamtalet” har påbörjats under hösten 2022 och kommer att fortsätta under 2023. Syftet är att tidigt kunna fånga upp och hantera tidiga signaler på ohälsa.

Förvaltningen har under 2022 erbjudit kompetenshöjande insatser som bidrar till att medarbetarna uppnår grundkompetens för att stärka kvaliteten i undervisningen. Exempel på vidareutbildning för redan utbildad personal är yrkesspråk för barnskötare med svenska som andraspråk, fördjupad barnskötarutbildning och specialistbarnskötarutbildning. För förskollärare har ”Ledarskap för förskollärare” genomförts.

Fler platser för arbetsplatsförlagt lärande (APL) i barnskötarprogram vid gymnasie- och vuxenutbildning har en erbjudits under året. APL inom måltid, lokalvård och vaktmästeri har planerats och genomförts under året, främst inom måltidsverksamheten.

3.1.3 Långsiktig kompetensförsörjning

Grundläggande utbildning på arbetstid

Från april erbjuds tillsvidareanställda medarbetare som saknar adekvat utbildning att studera till barnskötare på arbetstid. Satsningen, som delvis finansieras av det i staden centralt beslutade kompetensförsörjningsanslaget, har medfört en ökning av ansökningar till utbildningen. Insatsen syftar till att behålla och utveckla medarbetare och därigenom öka kvaliteten i verksamheten.

Kompetenshöjande insatser i svenska språket

Flera aktiviteter har påbörjats vad gäller språkhöjande insatser i svenska språket för pedagogisk personal i förskolan. Insatserna syftar till att ge förutsättningar för stadens förskolor att arbeta likvärdigt med barnens språkutveckling och för att höja medarbetarnas grundkompetens.

En ny grundläggande utbildning på gymnasial nivå tagits fram i samarbete med arbetsmarknad och vuxenutbildningsförvaltningen (Arbvux) avseende språkfrämjande insatser för personal som saknar adekvat utbildning. Utbildningen, som sker på arbetstid startar i januari 2023.

Under året har förvaltningen initierat ett särskilt uppdrag för att främja det

arbetsplatsförlagda lärandet och det informella arbetsplatslärandet i svenska som andraspråk för pedagogisk personal i förskolan. Det görs genom att förvaltningen anställer en utvecklingsledare med inriktning mot vuxnas lärande och svenska som andraspråk.

I samarbete med Arbvux har förvaltningen under året arbetat aktivt med att erbjuda arbetsmarknadsinsatser. Samarbetet har utökats till att gälla även inom yrkesgrupper som finns inom intern service, fastighet och säkerhet. Utvärdering visar att denna anställningsform är av betydelse för verksamheten och ökar förutsättningarna för rektor och övrig personal att utföra uppdraget. Utvärderingen visar också att 45% av deltagarna har gått vidare till anställning eller studier. Flertalet har påbörjat studier till barnskötare eller fått en fortsatt anställning i förskolans verksamhet.

3.2 Ekonomisk uppföljning

	Bokslut 2022	Budget 2022	Avvikelse	Bokslut 2021	Bokslut 2020
Intäkter	630 787	417 891	212 896	580 927	616 600
Kostnader	-5 200 654	-5 051 021	-149 633	-4 965 523	-4 881 258
Kommunbidrag	4 508 706	4 481 130	27 576	4 478 474	4 425 901
Resultat	-61 161	-152 000	90 839	93 875	161 243
Eget kapital	170 839	80 000	-90 839	329 484	235 608

Förskolenämnden redovisar för 2022 en positiv avvikelse mot budget om 90,8 miljoner kronor (mkr). Det positiva resultatet beror till stor del på statliga bidrag avseende ersättning för sjuklönekostnader samt statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder och bättre språkutveckling.

Intäkterna avviker positivt med 212,9 mkr mot budget. Avvikelsen förklaras dels av statligt bidrag avseende ersättning för sjuklönekostnad om 35,4 mkr, dels av för lågt budgeterat statsbidrag för bland annat kvalitetshöjande åtgärder och bättre språkutveckling om 79,7 mkr.

I jämförelse mot föregående år har intäkterna ökat med 49,9 mkr. Ökningen mot föregående år har samma förklaringsfaktorer som avvikelsen mellan utfall 2022 och budget 2022.

Kostnaderna avviker negativt med 149,6 mkr mot budget. Utbildningsområdena avviker negativt med 62,7 mkr vilket beror på att områdena nyttjar delar av sina överskott till större inköp kopplat till satsningar på inom- och utomhusmiljöer, kompetensutveckling samt personalfrämjande åtgärder. Övriga avvikelse förklaras bland annat av högre lokalkostnader, fler köpta platser i fristående verksamhet.

I jämförelse mot föregående år har kostnaderna ökat med 235,1 mkr. Främsta orsaken, utöver indexuppräknings av löner och övrigt, är ökade lokalkostnader med 95,8 mkr gällande hyra, underhåll och reparationer samt inköp och kompetenshöjande åtgärder på utbildningsområden.

3.2.1 Uppföljning av erhållna statsbidrag

Specialdestinerat/riktat statsbidrag	Erhållen ersättning och/eller uppbokad fordran avseende 2022 (tkr)	Speckod (obligatoriskt)	Bidragsgivare (tex Skolverket)
Kvalitetshöjande åtgärder 2022	121 422	9071	Skolverket
Lärarlönelyft VT 2022	3 503	9044	Skolverket
Lärarlönelyft HT 2022	3 350	9044	Skolverket
Bättre språkutveckling 2022	22 186	9065	Skolverket
Omsorg obekväm arbetstid 2022	962	9028	Skolverket
Statsbidrag specialpedagogik för lärande för VT 2022	2 645	9085	Skolverket
Statsbidrag specialpedagogik för lärande för HT 2022	2 019	9085	Skolverket
Delmos	1 839	9056	Delegationen mot segregation
Skolmjölkstöd 2022	2 527	9086	Jordbruksverket
Sjuklöneersättning pga Covid 19	35 404	9B70	Försäkringskassan
Ers krisberedskap civilt och försvar 2022	700	9082	MSB
Projekt SPSM	170	9124	Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM

3.2.2 Värdering av eget kapital

Det huvudsakliga syftet med nämndens eget kapital är att möjliggöra långsiktigt ekonomiskt tänkande i verksamheten så att hastigt förändrade förutsättningar kan hanteras.

Nämnden bör sträva efter att ha ett eget kapital i nivå som motiveras utifrån verksamheten och de förutsättningar under vilken nämnden verkar. Nämnden ska därför årligen aktivt värdera den egna verksamheten utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv och skriftligen motivera en rimlig nivå på eget kapital. Eget kapital som överstiger denna nivå ska återredovisas till kommunstyrelsen. I detta sammanhang ska nämnden beakta de av kommunfullmäktige beslutade riktnivåer som gäller för samtliga nämnder.

Nämnden har ett ingående eget kapital om 329,5 mkr. Enligt bokslutsberedningen från KS för 2021 reglerades förskolenämndens ingående egna kapital inför budgetåret 2022 med -97,5 mkr. Nytt ingående eget kapital är 232 mkr. Förslaget på eget kapital baseras på KS antagna Regler för ekonomisk planering, budget och

uppföljning. Nämnden redovisar ett resultat om -61,2 vilket innebär ett utgående eget kapital på 170,8 mkr.

Förskoleförvaltningen gör bedömningen att eget kapital bör vara mellan 90 – 110 mkr. Denna nivå krävs för att hantera framtida risker i form av förändringar av antal barn i verksamheten, behovsförändringar och konjunkturförändringar.

3.3 Uppföljning av särskilda beslut och uppdrag

3.3.1 Utvärdering av system för styrning, uppföljning och kontroll

I Göteborgs stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll framgår att nämnden årligen ska utvärdera sitt system för styrning, uppföljning och kontroll med syftet att förbättra effektiviteten. Med system avses det ramverk av systematik, struktur och kultur som används för att styra mot måluppfyllelse och fullgörande av uppdrag. Då nämnden förlitar sig på systemet för styrning, uppföljning och kontroll som förvaltningen använder sig av, åligger det förvaltningsledning att utvärdera och bedöma dess effektivitet. I utvärderingen 2022 framgår både områden som bedöms som styrkor, områden med tillräckligt effektiv hantering samt förbättringsområden där följande sammanfattning lyfter fram de viktigaste iakttagelserna.

Ett förbättringsområde i utvärderingen 2021 handlade om att utveckla arbetsprocessen i förvaltningen för att följa utvecklingen av mål och uppdrag. Årets utvärdering visar att det arbetssätt som sedan dess införts varit framgångsrikt. Förvaltningen bedömer att det bidragit till adekvat information och dialog inför beslut inom planering, uppföljning och intern kontroll. Förvaltningens beslutsunderlag bedöms i årets utvärdering generellt som mer utvecklade än tidigare. Däremot framgår att konsekvensanalyserna vid beslut kan utvecklas.

När det kommer till att arbeta proaktivt, kontinuerligt beakta frågor utifrån ett riskperspektiv och ta initiativ i väsentliga frågor när det behövs så görs bedömningen att förvaltningen har en tillräckligt effektiv hantering. Däremot framgår att ett förbättringsområde inför 2023 är systematiken när det gäller att ge återkoppling och föra information mellan förvaltningens ansvarsnivåer på ett effektivt sätt.

3.3.2 Brukar-/kundorienterad kvalitetsledning

Göteborgs stads riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll innehåller bestämmelser om systematisk kvalitetsledning med fokus på de verksamheten riktar sig till. Förskolenämnden använder olika underlag för att information, förväntningar och upplevelser hos de verksamheten riktar sig ska integreras i beslutsfattande i planering, uppföljning och utveckling av verksamheten.

Förskoleenkäten

Vårdnadshavare med barn från 2 år i förskola och pedagogisk omsorg ges i förskoleenkäten möjlighet att svara på frågor om sina upplevelser av verksamhetens kvalitet. I enkäten får vårdnadshavarna ta ställning till 28 påståenden som behandlar fem övergripande läroplansområden samt ge ett helhetsomdöme. Svarsfrekvensen för 2022 var 54 procent vilket innebär att

sammanlagt 12 027 vårdnadshavare besvarade enkäten. Resultatet redovisar ett sammantaget medelvärde mellan 1 och 5, där 1 är mest negativt och 5 är mest positivt. Helhetsomdömet för stadens förskolor och pedagogisk omsorg är 4,25.

Vårdnadshavarna är generellt mycket nöjda och över 90 procent upplever att barnen är trygga och trivs på förskolan samt känner den personal som möter dem på förskolan. Resultatet från förskoleenkäten visar att vårdnadshavarnas nöjdhet rörande samtliga läroplansområden har ökat genomgående i respektive utbildningsområde sedan föregående års mätning.

Resultatet återkopplas till vårdnadshavarna i olika forum på respektive förskola eller pedagogisk omsorg och är en del av enheternas systematiska kvalitetsarbete. Genom att följa enkätresultaten får förskoleförvaltningen inte bara del av vårdnadshavarnas upplevelser, utan även barnens röster kommer fram genom sina vårdnadshavare.

Skolinspektionen

Under 2022 har 19 anmälningar inkommit till Skolinspektionen gällande kommunala förskolor i Göteborgs stad. Fyra anmälningar har gjorts om fristående förskolor. Skolinspektionen har i fyra av de 19 ärenden som avser kommunala förskolor beslutat att utöva tillsyn som enskilt ärende, samtliga handlar om kränkande behandling av barn. Ett ärende har avslutats och i övriga tre inväntas beslut från Skolinspektionen. Förvaltningen har vidtagit åtgärder i respektive ärende samt säkrat att desamma har lett till utveckling i det ordinarie arbetet för att förhindra att liknande situation uppstår på nytt.

Synpunkter/klagomål

Förvaltningen har fått in 123 synpunkter under året. De är jämnt fördelade över utbildningsområdena. Synpunkternas innehåll handlar i många fall om missnöje med placeringar, synpunkter på förskolegårdar, renoveringar med mera. Färre synpunkter handlar om rektors ledarskap, barngruppens storlek eller brister i något personelhänseende.

Under året har Stadsrevisionen granskat nämndens klagomålshantering och bedömer att nämnden delvis bedriver ett ändamålsenligt arbete med att ta emot och utreda klagomål men också att det finns brister som nämnden behöver åtgärda. Stadsrevisionen rekommenderar bland annat förskolenämnden att säkerställa att klagomål används som en del av nämndens systematiska kvalitetsarbete. Arbetet med att utveckla uppföljningen och analysen av inkomna synpunkter och klagomål på huvudmannanivå pågår i förvaltningen.

3.3.3 Uppföljning av regional överenskommelse om hjälpmedel i förskola, skola och daglig verksamhet

Vilka ekonomiska konsekvenser har den regionala överenskommelsen om hjälpmedel i förskola, skola och daglig verksamhet fått för nämnden?

Överenskommelsen har inte inneburit några ekonomiska konsekvenser för nämnden.

Hur har den nya ansvarsfördelningen mellan berörda huvudmän i den regionala överenskommelsen om hjälpmedel i förskola, skola och daglig verksamhet tillgodosett den enskildes behov att få hjälpmedel inom rimlig tid?

Det har inte varit möjligt att ta reda på hur varje enskild individs behov av att få

hjälpmedel inom rimlig tid tillgodosetts. Bedömningen är att överenskommelsen har tydliggjort ansvarsfördelningen mellan de olika avtalsparterna men att den nya ansvarsfördelningen inte inneburit någon förändring i förskolans ansvar att anpassa för barns individuella behov av hjälpmedel.

3.3.4 Kriskommunikation

Riktlinjen för kriskommunikation antogs av kommunfullmäktige i januari 2022, har ni implementerat den och jobbar ni med kriskommunikation enligt riktlinjen för kriskommunikation? Om inte – varför?

Ja, den är implementerad. Förskoleförvaltningens kriskommunikationsplan uppdaterades i januari 2022 utifrån stadens nya riktlinje för kriskommunikation. Förvaltningsledning och kommunikationsavdelning jobbar enligt riktlinjen i krisövningar och övriga förberedelser för kris.

3.3.5 Krisledningsplaner och beredskapsplaner

Hur framskrider arbetet med beredskapsplanerna?

Arbetet med beredskapsplaner är påbörjat i förvaltningen. En förutsättning för att kunna planera är att fastställa vilken organisation som krävs och i dagsläget saknas verksamhetsperspektivet. Krigsorganisationsschemat behöver stämmas av med kärnverksamheten och arbetet är därmed satt på paus i inväntan av beslut.

Har ni reviderat era krisledningsplaner under 2021-2022?

Ja, krisledningsplanen är anpassad efter Göteborgs stads riktlinje och har beslutats och implementerats i förvaltningen.

3.3.6 Övriga beslut och/eller uppdrag

En av förvaltningens slutsatser i årsrapporten är behovet av att utveckla befintlig organisering för att tydligare rikta resurser/insatser vid konstaterade brister i verksamheten. Det innebär exempelvis att nuvarande ordning med utvecklingsorganisationer både inom förskoleförvaltningen och Center för Skolutveckling behöver ses över. I Kommunfullmäktiges beslut, Handling 2017 nr 85 *Tid och genomförandeplan för etablering av förskolenämnd och grundskolenämnd, avseende förvaltningarnas bildande* ingick uppdrag att utreda flera olika områden. Samtliga utredningsuppdrag, förutom ett, har genomförts och organisatoriska förändringar kopplat till dessa utredningars slutsatser och förslag har verkställts. Det uppdrag som återstår att utreda handlar om det Stadsgemensamma området, utbildningsförvaltningen och löd *Organisatoriska tillhörigheten för verksamheterna inom det stadsgemensamma området, Center för skolutveckling, Språkcentrum och Vägledningssentrum, behöver utredas.*

Förskoleförvaltningen gör bedömningen att det är dags att se över om nuvarande uppdrag och organisering är det mest ändamålsenliga och effektiva sättet att organisera stadens arbete med att stärka kvalitén i stadens utbildningsinstanser. Förvaltningen anser därför att frågan om styrning, ledning, utveckling och uppföljning av verksamheter som gynnar barnens lärare och utveckling kopplat till det stadsgemensamma området ska utredas gemensamt av de fyra förvaltningarna i utbildningskedjan under 2023.

4 Bokslut

4.1 Sammanfattande analys

Förskolenämnden redovisar för 2022 en positiv resultatavvikelse jämfört med budget om 90,8 mkr. Nedan följer bokslutskommentarer kopplat till väsentliga poster i resultaträkningen som förklarar nämndens samlade ekonomiska utfall jämfört med budget.

Taxor och avgifter

Intäkter för barnomsorgsavgifter har varit för lågt budgeterade.

Bidrag

Högre bidragsintäkter än budgeterat förklaras av statlig ersättning för sjuklönekostnader med anledning av covid-19 motsvarande 35,4 mkr, utökat statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder med 61,9 mkr samt statsbidrag för bättre språkutveckling motsvarande 17,9 mkr.

Försäljning av verksamhet och konsulttjänster

Positiv avvikelsen med 7,5 mkr beror på en stängning av en fristående verksamhet inom pedagogisk omsorg. Även fler sålda platser till andra kommuner än budgeterat.

Lön ersättningar och förmåner

Högre kostnad för lönerevision än budgeterat samt delvis möts utav för högt budgeterat värde för sociala avgifter.

Köp av huvudverksamhet

Den negativa avvikelsen förklaras av högre kostnader för fristående verksamhet än budgeterat om 18,3 mkr.

Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader

Ej budgeterade investeringsrelaterade kostnader för lokaler om 23,8 mkr (en del ersätts från N900 finns under kommuninterna bidrag). 14 mkr i budgetavvikelse för städ och mindre reparationer av fastigheter.

Köp av entreprenad och tjänster

Hela budgeten för tilläggsbelopp är inte fullt nyttjad under 2022, vilket ger en avvikelse om 3,9 mkr. Budgeterad kostnad för risk och befolkningsförändring om 14,6 mkr som ej används. Kostnader som finns budgeterade på övriga främmande tjänster finns konterade på andra konton i utfall vilket bidrar till ett överskott på kontot.

Övriga verksamhetskostnader

Utbildningsområdenas budgetöverskott har nyttjats till att förbättra förskolornas inom- och utomhusmiljöer, kompetensutveckling samt personalfrämjande åtgärder.

Detta har bidragit till ökade kostnader för leasing och förbrukningsinventarier om 33,3 samt utbildningar och övriga inköp om 26,4 mkr. Även kostnader för personalrepresentation ligger över budgeterad nivå om 10,6 mkr.

4.2 Resultaträkning

	Årets utfall (tkr)	Budget (tkr)	Föregående års utfall (tkr)
Taxor och avgifter	240 973	227 870	229 459
Hyror och arrenden	4 076	4 443	4 658
Bidrag	260 342	176 907	239 037
Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	31 098	6 979	19 362
Försäljningsintäkter	1 029	1 693	1 863
Övriga intäkter	1	0	0
Verksamhetens intäkter	537 519	417 891	494 379
Lön ersättningar och förmåner	-2 297 393	-2 264 209	-2 253 670
Sociala avgifter och pensionskostnader	-891 216	-915 878	-888 177
Personalkostnader	-3 188 608	-3 180 086	-3 141 847
Lämnade bidrag	112		95
Köp av huvudverksamhet	-788 452	-770 164	-752 722
Lokal- och markhyror	-576 545	-574 326	-498 415
Fastighetskostnader och fastighetsentreprenader	-64 433	-30 257	-46 808
Bränsle, energi och vatten	-9		-15
Kostnader för transportmedel	-3 266	-2 982	-3 737
Köp av entreprenad och tjänster	-216 296	-313 048	-217 041
Övriga verksamhetskostnader diverse	-269 829	-180 158	-218 452
Övriga verksamhetskostnader	-1 918 718	-1 870 935	-1 737 094
Verksamhetens kostnader	-5 107 327	-5 051 021	-4 878 942
Verksamhetens nettokostnader	-4 569 808	-4 633 130	-4 384 563

Kommunbidrag	4 481 130	4 481 130	4 461 420
Kommuninterna bidrag	27 576		17 051
Verksamhetens resultat	-61 102	-152 000	93 908
Finansiellt netto	-60	0	-33
Resultat	-61 161	-152 000	93 875

5 Styrinformation till nämnden

Under detta avsnitt utformar förvaltningen uppföljning utifrån nämndens behov av fördjupad styrinformation för den egna verksamheten.

5.1 Ekonomisk lägesrapport december 2022

Förskolenämnden redovisar för 2022 en positiv avvikelse mot budget om 90,8 miljoner kronor (mkr). Det positiva resultatet beror till stor del av intäkter för statlig ersättning för sjuklönekostnader om 35,4 mkr samt för lågt budgeterade statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder om 61,9 mkr och statsbidrag för bättre språkutveckling om 17,9 mkr.

Stödavdelningar och förvaltningsgemensamt

Staber och förvaltningsgemensamt redovisar för året en positiv avvikelse mot budget om 38,3 mkr. De största förklaringsposterna redovisas nedan.

Förvaltningsgemensamt redovisar för året en positiv avvikelse om 22 mkr. Utbildningsområdena har fått en negativ prestationsreglering om 39,2 mkr och motsvarande belopp har reglerats positivt under förvaltningsgemensamt. Anledningen är att antal inskrivna barn är lägre än rektorens budgeterade nivå. Den positiva avvikelsen dämpas av negativt resultat på semesterlöneskuld och löneavtal.

Betalströmmar redovisar en positiv avvikelse om 5,9 mkr vilket beror på färre barn än budgeterat främst i pedagogisk omsorg i fristående verksamhet till följd av att flera enheter har stängt.

Verksamhetsstöd redovisar i perioden en positiv avvikelse om 3,3 mkr dels kopplat till statsbidrag under vårterminen (Delmos), dels insatser inom verksamhetsutveckling som senareläggs på grund av covid-19.

Fastighet och säkerhet redovisar ett negativt resultat om 2,1 mkr vilket beror på högre kostnader än budgeterat avseende lokalhyror, utbyggnad och evakuering.

Intern service redovisar en positiv avvikelse om 3,9 mkr vilket beror till största del på en mer likvärdig resurssättning till de olika förskolorna inom områdena samt vakanta tjänster hos verksamhetschefen. Livsmedelskostnaderna ökar under slutet av året och dämpar det positiva resultatet med 2,4 mkr.

HR redovisar i perioden en positiv avvikelse om 8,5 mkr vilket beror på att kostnaderna för strategisk bemanningsplanering inte börjat nyttjas fullt ut samt lägre kostnader för utbildningsinsatser än budgeterat.

Enligt anvisnings skall förskolenämnden hemställa om att avropa investeringsrelaterade kostnader. Under perioden januari till augusti har nämnden hemställt och erhållit 9,4 mkr. Perioden september till december hemställer förskolenämnden om ytterligare 16,6 mkr.

Utbildningsområden

Utbildningsområdena redovisar för 2022 en positiv avvikelse mot budget om 52,5 mkr. Avvikelsen förklaras främst av intäkter för statlig ersättning för sjuklönekostnader samt för lågt budgeterade statsbidrag för kvalitetshöjande åtgärder och bättre språkutveckling. Utbildningsområdena har även lägre

personalkostnader än budgeterat vilket till stor del beror på hög sjukfrånvaro. Det positiva resultatet dämpas av att utbildningsområdena nyttjar delar av sina överskott till större inköp kopplat till satsningar på inom- och utomhusmiljöer, kompetensutveckling samt personalfrämjande åtgärder.

Totalt har utbildningsområdena fått en negativ prestationsreglering om 39,2 mkr då barnantalet är betydligt lägre än budgeterat. Sydväst är enda utbildningsområde som är i linje med budget och har en positiv reglering i perioden.

Antal barn i kommunal förskoleverksamhet avviker negativt mot rektorernas budgeterade antal. I december är det 489 färre inskrivna barn på enheterna. Totala barnantalet för våren var i linje med rektorernas budget. Den stora avvikelser sker först till hösten då det är betydligt färre antal inskrivna barn. Totalt för juli-december är det i snitt 561 barn färre vilket ger enheterna den negativa prestationsregleringen.

Obalanser överstigande 300 tkr

I den årliga interna bokslutsberedningen kommer samtliga över- och underskott på rektorsnivå att hanteras. Trots att utbildningsområdena totalt redovisar ett överskott så finns det fortfarande elva förskoleenheter med obalanser överstigande 300 tkr vid årets slut. Nedan följer en förklaring till dessa.

Hisingen har en enhet med underskott överstigande 300 tkr. Förklaringen till obalansen beror på:

- Högre verksamhetskostnader än budgeterat på grund av inköp i slutet av året.

Sydväst har fem enheter med underskott överstigande 300 tkr. Förklaringen till obalansen beror på:

- Högre verksamhetskostnader än budgeterat på grund av inköp i slutet av året.
- Högre personalkostnader på grund av uppstart av nya avdelningar och uppstart av ny förskola.
- Hög sjukfrånvaro.
- Höga vikariekostnader.

Nordost har tre enheter med underskott överstigande 300 tkr. Förklaringen till obalansen beror på:

- Högre verksamhetskostnader än budgeterat på grund av inköp i slutet av året.
- Högre personalkostnader på grund av ökad andel visstidsanställda.

Centrum har två enheter med underskott överstigande 300 tkr. Förklaringen till obalansen beror på:

- Högre personalkostnader än budgeterat på grund av extra stöd för barn med behov.
- Högre verksamhetskostnader än budgeterat på grund av inköp i slutet av året.

Egen befolkning och produktion

Differens mellan platsprognos och utfall för egen produktion för helåret 2022 är - 310 barn, motsvarande -1,3 procent.

Tabell 1. Utfall placerade barn jmf platsprognos jan-dec (medelvärde)

	Utfall jmf platsprognos Jan-dec (medel)	Diff procent Jan-dec (medel)
Nordost	-99	-1,8%
Centrum	-321	-5,2%
Sydväst	2	0,1%
Hisingen	108	1,5%
Totalt	-310	-1,3%

Platsprognosen bygger på befolkningsprognosen från mars 2021. Differensen på kommunnivå följer den revidering som gjordes av befolkningsprognosen i mars 2022, då befolkningsprognosen reviderades ner med 271 barn i ålder 1-5 år.

5.2 Förskola - Uppföljning av utbildningens utveckling

Förskolans rektor har ansvar för förskolans utbildning mot de nationella målen i skollag och läroplan. Skollagens fjärde kapitel anger att huvudman, i likhet med rektor, systematiskt och kontinuerligt ska planera, följa upp och utveckla utbildningen.

Uppföljningen av utbildningens utveckling avser vara en övergripande lägesbedömning av utbildningen i stadens förskolor och ett underlag för det fortsatta utvecklingsarbetet i förvaltningen. I följande avsnitt sammanfattas de mest väsentliga slutsatserna. Underlaget återfinns i helhet i bilaga 1.

Slutsats

Förskoleförvaltningen i Göteborg är Sveriges största förskoleorganisation och utvecklingsarbetet på övergripande nivå behöver ta fasta på långsiktighet för att successivt skapa bättre förutsättningar för en utbildning av hög kvalitet. Årsrapportens redovisning med fokus på uppföljning av utbildningens utveckling beskrivs på en övergripande nivå och berör långsiktiga utvecklingsprocesser.

Förskolornas strukturella förutsättningar är viktiga men innebär ingen garanti för en hög kvalitet. En förskola kan ha hög kvalitet trots svåra förutsättningar liksom att de bästa förutsättningar inte nödvändigtvis leder till en förskola av hög kvalitet. Utifrån förskoleförvaltningens helhetsperspektiv är det viktigt att förstå hur förskolornas förutsättningar på olika sätt påverkar måluppfyllelsen och med detta likvärdigheten i utbildningen.

Förskolornas arbete mot läroplanens mål och riktlinjer visar på variation i stadens förskolor och arbetet med lärandeuppdraget har nått olika långt.

Det språkutvecklande arbetet har fortsatt hög prioritet och på förskolorna pågår flertal aktiviteter och insatser för att skapa förutsättningar för en god språkutveckling. Det råder dock en betydande variation kring förskolornas förutsättningar att erbjuda barnen en rik språkmiljö och att arbeta med språkutveckling. De strukturella förutsättningar som lyfts fram är att personalens kunskaper i det svenska språket är avgörande för undervisningens kvalitet och en god måluppfyllelse. Det framkommer även att rektor har svårt att bedöma och

beskriva vilka resultat och effekter som genomförda insatser leder till, det vill säga resultat kvaliteten i form av effekter på barns lärande.

Uppföljningen visar på resultat för arbetet med normer och värden. Personalen integrerar arbetet med normer och värden i övriga målområden i en högre utsträckning och personalens reflektionsförmåga och förhållningssätt förbättrats. Denna förflyttning uppges ge förändrad reflektionsförmåga och ett ökat professionellt förhållningssätt. Fokuserat arbete, både främjande och förebyggande mot diskriminering uppges pågå på alla enheter. Det är dock oklart om detta arbete utgår från planen mot diskriminering och kränkande särbehandling, samt att underlagen visar att rektors insatser ibland tenderar att vara mer reaktiva än proaktiva.

Utifrån likvärdighetsperspektivet kan skillnaderna i barns förutsättningar komma förstärkas under förskoleåren om barn från socioekonomiskt gynnade familjer har tillgång till förskolor av högre kvalitet, medan barn från missgynnade familjer går i förskolor med lägre kvalitet. Variation i personalens utbildning och kompetens bidrar till ojämlika villkor för barns lärande och utveckling.

Arbetsplatskultur är ytterligare ett område med betydande påverkan. Det handlar exempelvis om förståelsen av förskolans uppdrag, som innebär att omsätta läroplanens teori till praktik utifrån vetenskaplig grund tillsammans med barnen, vilket är ett utvecklingsområde flertalet rektorer från alla utbildningsområden uppger.

I rektors beskrivningar synliggörs hur andelen legitimerade förskollärare och antalet annan utbildad personal påverkar förståelse för läroplansuppdraget och diskrimineringslagen och att personalens språkliga kompetens i det svenska språket påverkar arbetet.

Trots pågående och genomförda insatser kvarstår en ojämn fördelning av legitimerade förskollärare i förvaltningen. Ur ett samhällsekonomiskt perspektiv är det viktigt att styra kvalificerade resurser till de förskolor och barn som har mest nytta av dem.

Åtgärder för högre måluppfyllelse:

Utifrån rektorernas underlag har en särskild kvalitetsdialog mellan rektor och biträdande utbildningschef (ibland även utbildningschef) genomförts för att analysera problem och identifiera åtgärder. Följande sammanfattar de mest väsentliga utvecklingsområdena som förvaltningen behöver arbeta vidare med.

- Mötet med barnen
- Arbetsplatskultur
- Förståelse av uppdrag
- Språkligt utvecklande arbetssätt gentemot barnen
- Språklig kompetens hos pedagoger
- Fysisk lärmiljö

5.3 Annan pedagogisk verksamhet - Uppföljning och utvärdering

25 kap. 8§ Skollagen gör gällande de krav som ställs på kommuner avseende systematisk uppföljning och utvärdering av annan pedagogisk verksamhet. I

förskolenämndens reglemente framgår att nämnden är huvudman och ansvarar för de uppgifter som ankommer på kommunen inom förskola och pedagogisk omsorg enligt skollagen och skolförordningen samt övrig lagstiftning inom utbildningsområdet. Följande redovisning sammanfattar utvecklingen av dessa verksamhetsformer under 2022.

5.3.1 Pedagogisk omsorg

Pedagogisk omsorg erbjuds i stället för förskola och vänder sig till barn i samma åldrar som barn i förskolan. Det är inte en lagstadgad verksamhet, men en service som förvaltningen ska sträva efter att erbjuda.

Nationellt och historiskt perspektiv

Antalet barn i kommunal och fristående pedagogisk omsorg har minskat i Göteborgs stad och förväntas fortsatt minska framöver.

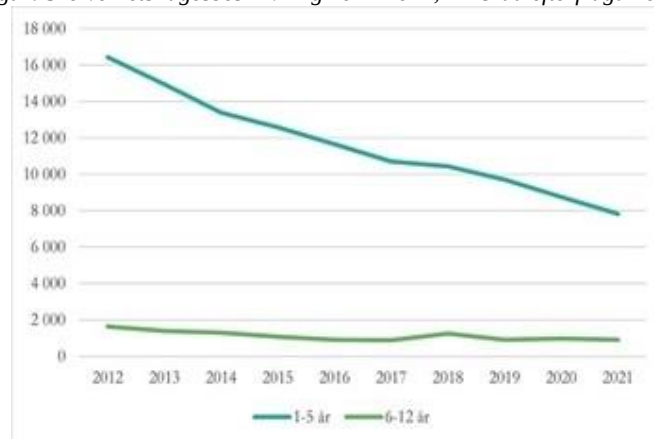
Göteborg 2018 - 2022

År	2018	2019	2020	2021	2022
Antal barn	382	330	287	221	179

Figur: Antal barn placerade i pedagogisk omsorg över tid, förskoleförvaltningen Göteborg.

Samma tendens noteras nationellt. I Skolverkets analys av den minskade efterfrågan lyfts förskolans utbyggnad fram vilket gett kommunerna möjlighet att erbjuda vårdnadshavarna sina förstahandsval i större utsträckning.

Figur: Skolverkets lägesbeskrivning 2012-2021, minskad efterfrågan över tid.

Kommunal pedagogisk omsorg i Göteborg

I Göteborg är trenden den samma som i övriga Sverige, i oktober 2022 fanns:

- 179 placerade barn
- Cirka 45 heltidstjänster
- I genomsnitt fyra barn per dagbarnvårdare. Resursfördelningsmodellen avser i genomsnitt 4.8 barn per dagbarnvårdare
- 2 rektorer i staden
- 12 grupplokaler varav 4 verksamheter bara bedrivs i grupplokal alla dagar i veckan

	0-2år	3-5år	Totalsumma
Familjedaghem Biskopsgården	20	31	51
Familjedaghem Centrum/Väster	12	16	28
Familjedaghem Kärra/Backa/Lundby	12	16	28
Familjedaghem Torslanda	13	33	46
Familjedaghem Öster	10	16	26
Totalsumma	67	112	179

Figur: Antal barn placerade i pedagogisk omsorg fördelat per område.

Sammanfattning och nuläge

Under hösten 2022 påbörjades ett tvåårigt stadenövergripande arbete utifrån nya bestämmelser i Skollagen för att stärka likvärdighet och kvalitet i pedagogisk omsorg. Arbetet kommer innebära kartläggning med tillhörande analys av behov i verksamheten och hos medarbetarna. Analysen kommer i sin tur ligga till grund för en planerad gemensam kompetensutveckling för all personal inom pedagogisk omsorg i syfte att möta nya bestämmelser som åligger huvudmannen.

En stor utmaning är schemaläggning när efterfrågan minskar då arbetsgrupperna med dagbarnvårdare blir så små enheter att det blir svårt att upprätthålla kollektivavtalet och en god arbetsmiljö. En annan utmaning är rekrytering av nya dagbarnvårdare.

Nya ändringar i Skollagen 2023 ”Fler barn i förskolan” gäller för barn med plats i pedagogisk omsorg. Hemkommunen är skyldig att kontakta vårdnadshavare hösten barnet fyller 3 år och upplysa om förskolans syfte samt barnets rätt till förskola. Ny kontakt ska tas inför varje höst och varje vår, sista kontakten ska ske inför våren barnet fyller sex år. Lagändringen ska tillämpas första gången kring utbildning som påbörjas efter 1 juli 2023.

5.3.2 Omsorg under tid då förskola inte erbjuds

Omsorg på obekvämt arbetstid är ingen lagstadgad verksamhet, men en service som kommuner ska sträva efter att erbjuda, enligt skollagen. Enligt reglementet från kommunfullmäktige ansvarar Förskolenämnden för genomförande av verksamheten. Ansvaret gäller även verkställighet av grundskolenämndens gynnande beslut om omsorg på obekvämt arbetstid, vilket innebär att verksamheten erbjuds skolbarn.

Det finns fem geografiskt spridda förskolor som erbjuder omsorg på obekvämt arbetstid, Kapellgången i utbildningsområde Centrum, Salsavägen i Nordost, Gånglåten i Sydväst, Sommarvädersgatan och Prästvägen i Hisingen. Prästvägen bedrivs för närvarande som kväll- och helgverksamhet på Miraallén (på grund av renovering) medan övriga verksamheter erbjuder omsorg dygnet runt.

Verksamheterna är organiserade och arbetar på olika sätt för att möta barnens behov. Två av förskolorna har en verksamhet som är öppen dygnet runt som sammanhållen verksamhet där barnen är i lokalen hela tiden, tre förskolor har vanlig avdelning där barnen sedan går över till en annan avdelning för nattomsorgen alternativt kvällsomsorg.

Rektorerna har ansvar för både omsorg på obekvämt arbetstid och för ordinarie

förskoleverksamhet. För närvarande finns 63 förskolebarn och 35 stycken grundskolebarn inskrivna. Kön till samtliga verksamheter är vid årsskiftet 39 förskolebarn och 12 stycken grundskolebarn. Samtlig personal för omsorgen på obekväm arbetstid är utbildade barnskötare.

Förvaltningen har under året förändrat förutsättningar för verksamheten genom att anställa en förskollärare med uppdrag att samordna mellan enheterna. Syftet med den samordnande tjänsten är att skapa likvärdighet över staden och verka för att verksamheten bedrivs på bästa kvalitativa sätt. Ytterligare syfte är att förbättra rektorens arbetsmiljö.

Den samordnande tjänsten har under hösten arbetat tillsammans med personal på de olika enheterna för att sammanställa en beskrivning av de olika organisationerna. Beskrivningen visar att det, eftersom det saknas nationellt och kommunalt regelverk för denna verksamhet, är angeläget att skapa riktlinjer för grundläggande frågor. Exempelvis hur många barn får vara i lokalerna? Hur många barn får samtidigt sova på enheterna? Hur lång tidsperiod i sträck kan ett barn vistas i omsorg på obekväm arbetstid? Med vilken periodicitet ska vårdnadshavare lämna in intyg för behovet av denna omsorg? Även frågor av mer kvalitativ karaktär som till exempel vilken verksamhet erbjuds barnen på helger framträder.

Förvaltningens nästa steg är att utforma mandatet och förväntningar för tjänsten som samordnande förskollärare parallellt med att upprätta en plan med en prioritering av arbetsuppgifterna för att omhänderta de mest angelägna frågorna.

5.3.3 Öppen förskola

Öppen förskola är inte en lagstadgad verksamhet enligt skollagen, men en verksamhet som forskning visar är viktig för de mest utsatta barnen och deras familjer, därför en verksamhet nämnden prioriterar. I nuvarande organisering ansvarar tre rektorer för de 21 öppna förskolor som finns utspridda över hela staden.

Under 2022 har den öppna förskolorna återöppnat efter pandemin och besökarna har hittat tillbaka. Utifrån den rådande situationen under pandemin är det svårt att jämföra besöksstatistiken med föregående år, men besöksstatistiken för stadens verksamhet är generellt hög.

Organisationen för den öppna förskolan har framgångsrikt befasts och utvecklats under det gångna året, vilket har resulterat i ett stort kollegialt lärande mellan de öppna förskolornas verksamheter. Parallellt med det har implementering av den lokala riktlinjen för öppen förskoleverksamhet pågått vilket stärkt och utvecklat kvaliteten i verksamheten. Kvaliteten på de öppna förskolorna i staden bedöms som god.

Under året har ett samarbete startats upp mellan de öppna förskolorna, Grundskoleförvaltningen, Studium och Förvaltningen för arbetsmarknad och vuxenutbildning så att SFI-träning nu erbjuds på sju av stadens öppna förskolor.

5.4 Övrig uppföljning utifrån nämndens ansvar

I skollagens 26 kap framgår kommunens ansvar för tillsyn av de fristående förskolorna och enskild pedagogisk omsorg. Följande redovisning sammanfattar tillsynsarbetet som bedrivits i förskoleförvaltningen under 2022.

Tillsynsarbetet påverkades initialt under året på grund av smittspridningen av covid-19. Möjligheterna att genomföra besök fysiskt igen ökade under årets gång och under senare delen av våren och hösten var det inte längre ett hinder för observationer. Cirka 25 besök har genomförts. Erfarenheterna och de utvecklade arbetssätten med digitala intervjuer har dock bibehållits.

Arbetet med att följa den politiska viljeriktningen om att identifiera oseriösa aktörer samt fokus på pedagogisk omsorg har pågått under året. Utifrån lagstiftningens reglering om att huvudmän ska bedömas lämpliga och ha insikt i adekvat lagstiftning har under året drygt tio ägar- och ledningsprövningar genomförts i samband med tillsynsärenden. Även vid ansökningar genomförs ägar- och ledningsprövningar för att säkerställa att nya huvudmän är lämpliga och har insikt eller att befintliga huvudmän vid förändringsansökan uppfyller kraven. Under 2022 handlades över tjugo ansökningsärenden. Av mer ingripande karaktär har två beslut om återkallelse av godkännande fattats av nämnden liksom två beslut om tillfälligt verksamhetsförbud har upprättats under året. Återkallelserna avsåg förskola medan de tillfälliga verksamhetsförbuden avsåg pedagogisk omsorg. Beslut om återkallelse överklagades, vilket medfört omfattande handläggning i kommunikation med förvaltningsrätten. Ett av återkallelserna har dom fallit i rätten och förskolenämndens beslut kvarstår. Det andra ärendet är ännu ej avgjort. Beslut efter tillsyn fattas primärt på delegation och under året har 14 beslut upprättats och av hanterade tillsynsärenden under året återstår endast fyra oavslutade.

2022 har även inneburit förberedande arbete inför 2023 med hänsyn till förändringar i skollagen avseende fristående verksamheter. Året avslutades därför med en inbjudan till fristående verksamheter i staden om ett informationsmöte med anledning av nya regler i staden och ny lagstiftning att förhålla sig till. Förskolenämnden har varit beslutsfattande instans i ett tiotal ärenden som berört fristående verksamheter på olika sätt.

5.5 Nämndens Verksamhetsplan – Uppföljning och bedömning av mål

Följande avsnitt avser att ge förskolenämnden fördjupad uppföljningsinformation om hur förvaltningens arbete har utvecklats utifrån beslutad verksamhetsplan för året. Underlaget ligger till grund för den målbedömning av kommunfullmäktiges budgetmål som redovisats i korthet i avsnitt 2.

Organisationsmål

Göteborg har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Indikator:

Staden ska ha god ekonomisk hushållning i verksamheten

Bedömning:

Viss måluppfyllelse

Planering:

Ett identifierat utvecklingsområde och en viktig förutsättning för att bidra till god ekonomisk hushållning i staden är en effektiv användning av förskolenämndens lokaler. I verksamhetsplanen 2022 (§ 309 N608-3084/21) beslutade förskolenämnden att fördjupad samverkan med berörda förvaltningar krävs för att

sträva mot målet. Att utveckla arbetet med lokalförsörjning på lång sikt samt förbättra rektors planeringsförutsättningar fastställdes också som viktiga strategier för att skapa en behovsstyrd och stabil tillgång på platser i stadens förskolor.

Uppföljning:

Under 2022 har en arbetsprocess utarbetats som möjliggör för förvaltningen att säkerställa plats- inklusive lokalbehovet på längre sikt. Kapacitet är en viktig parameter för att kunna bedöma hur tillgången på lokaler matchar framtida behov. Förvaltningen har i sitt interna arbete tagit fram en beräknad kapacitet för befintliga förskolor. Dock saknas fortfarande uppgifter om den tekniska kapaciteten i verksamhetens lokaler, något som efterfrågats men inte prioriterats av lokalförvaltningen. Arbetet under året innebär att förvaltningen nu har en uppfattning om hur behovet av förskolor ser ut framöver och har resulterat i en lokalbehovsplan som beslutades av nämnden i september (N608-2262/22).

Förvaltningens process för att säkra platser och skapa planeringsförutsättningar för rektorer i ett kortare perspektiv "säkra platstillgången" har granskats särskilt under året inom ramen för nämndens internkontroll. Granskningen visade bland annat att förvaltningens framtagna strukturer och arbetssätt bidrar till att skapa framförhållning i planeringen men att det finns flera yttre faktorer som påverkar och försvårar arbetet. Förvaltningens platsprognos är en del av processen säkra platstillgången och beräknas bland annat utifrån Göteborgs stads befolkningsprognos. Under 2022 har platsprognosen påverkats av utebliven förväntad befolkningsökning, en effekt av oroliga omvärldsförutsättningar. Det har påverkat vissa rektors och områdens möjlighet till framförhållning och planering, något som förskolenämnden lyfte som avvikelse till kommunstyrelsen i delårsrapport augusti.

Den interna arbetsprocessen i samband med renoveringar av lokaler har utvecklats under året och förvaltningen har fått en bättre överblick över tillgängliga lokaler. I kombination med att dialogen mellan enheten för fastighet och säkerhet och kärnverksamheten utökats möjliggörs bättre framförhållning avseende framtida evakueringar.

Åtgärder för högre måluppfyllelse:

- Åtgärderna enligt granskningsrapporten avseende säkra platstillgången genomförs
- Beakta frågan om att få fram teknisk kapacitet för förvaltningens lokaler från lokalförvaltningen
- Se över möjligheten för förvaltningen att påverka kostnaden för nya lokaler för att ha råd att ha tillräckligt med platser i framtiden

Göteborgarna får valuta för skatten och en välfärd med hög kvalitet

Indikator:

Personal i direktkontakt med invånare i förhållande till stadens totala personalstyrka

Bedömning:

Viss måluppfyllelse

Planering:

Andelen personal i direktkontakt med invånare är hög i förskolenämnden och ligger över målvärdet för Göteborgs stad. I sin verksamhetsplan gjorde nämnden därmed bedömningen att några särskilda insatser inte krävs under 2022. I planeringen för året lyftes i stället digitalt effektiviseringsarbete som ett prioriterat

område för att bidra till målet att göteborgarna får valuta för skatten och en välfärd av hög kvalitet.

Uppföljning:

I samband med delårsrapport mars uppmärksammande nämnden kommunstyrelsen på konstaterade brister i implementeringen av det nya administrativa verksamhetssystemet (IST) som riskerade att få konsekvenser för enskilda medborgare. I slutet av året lyfter förskolenämnden som avvikelse för perioden att ett barn inte fått förskoleplats enligt lagkravet, som till viss del kan hänföras till brister i systemet. Förvaltningen kan också konstatera att implementeringen har varit mer arbetskrävande än förväntat och att det ännu återstår krav som inte uppfyllts av leverantören. Det innebär att förväntade effekter av införandet, exempelvis möjlighet till förbättrad personalplanering har uteblivit.

I budget 2022 riktades särskilda resurser till införandet av förvaltningens nya digitala lärplattform (Unikum) och i slutet av året görs bedömningen att implementeringen fungerat väl. Rektorer leder arbetet på sina förskolor och även om det ännu är för tidigt att beskriva resultat och effekter så har systemet fått positivt mottagande i verksamheten. Exempelvis upplevs det stödja och skapa en tydlighet i det systematiska kvalitetsarbetet på förskolorna.

Bägge system som implementerats under året är en del av förvaltningens handlingsplan för digitalisering 2020-2023. Handlingsplanens aktiviteter syftar till att bidra till att utveckla adekvat digital kompetens, infrastruktur, kvalitetsarbete och samarbete i förskoleförvaltningen. Planering har tagits fram och aktiviteter pågår i hela organisationen. Under 2023 ska handlingsplanen utvärderas.

Åtgärder för högre måluppfyllelse:

- Utvärdering och revidering av handlingsplanen för digitalisering
- Utveckla systemstöd för verksamhetssystemet IST med syftet att möjliggöra effektiv personalplanering

Göteborgs Stad är en attraktiv arbetsgivare med goda arbetsvillkor

Indikatorer:

Medarbetarengagemang (HME) totalt kommunen
Sjukfrånvaro kommunalt anställda totalt

Bedömning:

Viss måluppfyllelse

Planering:

Viktiga förutsättningar för att sträva mot målet att vara en attraktiv arbetsgivare handlar för förskolenämndens del om att skapa arbetsplatser där frisknärvaro och personalstabilitet ökar. I planeringen för året beslutade nämnden att det skulle åstadkommas genom fortsatt implementering av framtagna strategier för arbetsmiljö i chefsleden samt genom att stärka chefer i sin arbetsgivarroll. Redan i början av året bedömdes det dock som en utmaning för nämnden att matcha stadens målvärde och utfall avseende sjukfrånvaro. Följsamhet till förvaltningens Rehabstrategi 2021-2023, genom förebyggande arbete med rehabilitering och arbetsanpassningar, fler hälsosamtal, med mera, bedömdes nödvändiga för att nämndens egna målvärde för året skulle uppnås.

Uppföljning:

Medarbetarengagemanget i Förskolenämnden ligger något högre än utfall för

staden 2021. Målvärdet som nämnden satt är att vi ska följa stadens utveckling för 2022.

Året inleddes med en eskalerande sjukfrånvaro i verksamheten, något som förskolenämnden lyfte som avvikelse till kommunstyrelsen i delårsrapport mars. Då med anledning av omfattande spridning av covid-19 i samhället och krav på familjekarantän. Varje avdelning och utbildningsområde fick i uppdrag av direktören att säkerställa insatser på enheter med en högre sjukfrånvaro än 10,4 procent, förskolenämndens beslutade målvärde för året.

Positiva trender noteras i slutet av året utifrån arbetet med rehabstrategin. Varje utbildnings- och verksamhetsområde ansvarar för att driva arbetet och till stöd finns HR-specialister som kontinuerligt följer upp rehab-bevakningar tillsammans med chef. HR-specialist stöttar även chefer i arbetet med att upprätta planer för återgång i arbete. En prioriterad aktivitet som startats är utbildning för chefer i hälsosamtal. Syftet är att tidigt fånga upp behov av åtgärder i samband med upprepade korttidsfrånvaro och på så sätt undvika behov av ytterligare sjukskrivning. Samtliga utbildningsområden uppger i slutet av året att sjukfrånvaron minskat på flertalet av de förskolor där särskilt fokus lagts under året. Exempel på insatser som bedöms ha bidragit till resultatet är kontinuerligt arbete med hälsosamtal och anställning av löpare. Att chefer i hela organisationen fokuserar på frågan lyfts också fram som en gynnande faktor som bidrar till att det får bäring i verksamheten.

Ackumulerad kort och långtidssjukfrånvaro

Utbildningsområde	År	Ack sjuk %	1-14 dgr %	15-dgr %
Hisingen	2022	11,5	5,6	5,9
Hisingen	2021	11,8	5,9	5,9

Utbildningsområde	År	Ack sjuk %	1-14 dgr %	15-dgr %
Sydväst	2022	12,1	5,6	6,5
Sydväst	2021	12,6	5,7	6,9

Utbildningsområde	År	Ack sjuk %	1-14 dgr %	15-dgr %
Nordost	2022	11,3	4,9	6,4
Nordost	2021	11,9	5,0	6,9

Utbildningsområde	År	Ack sjuk %	1-14 dgr %	15-dgr %
Centrum	2022	12,9	5,8	7,1
Centrum	2021	13,6	6,1	7,5

Område	År	Ack sjuk %	1-14 dgr %	15-dgr %
--------	----	------------	------------	----------

Intern service	2022	9,6	3,4	6,2
Intern service	2021	9,0	3,2	5,8

Både den korta och långa sjukfrånvaron har minskat i alla utbildningsområden, förutom Hisingen som ligger kvar på samma nivå gällande långtidssjukfrånvaron. Däremot ökar både den korta och långa sjukfrånvaron inom intern service. Inför 2023 har en verksamhetsspecifik rehabstrategi med tillhörande målvärden tagits fram.

Verksamhetens chefer lyfter kontinuitet i stödet som en framgångsfaktor för att få till ett välfungerade systematiskt utvecklingsarbete. Kvaliteten på stödet till chefer påverkas och arbetsflödet i förvaltningens processer försvåras av personalomsättningen som ökat i vissa stöдавdelningar.

Åtgärder för högre måluppfyllelse:

- Fortsatt arbete med och uppföljning av förvaltningens hälsofrämjande strategier

Riktade övergripande verksamhetsmål

Göteborg har en förskola och skola som skapar goda och jämlika uppväxtvillkor

Förskolenämnden beslutade i sin verksamhetsplan att arbetet för att nå kommunfullmäktiges två specifika mål för nämnden skulle bidra till måluppfyllelsen av det övergripande verksamhetsmålet, att Göteborg har en förskola och skola som skapar goda och jämlika uppväxtvillkor. Beslutet grundades på en skrivning i kommunfullmäktiges budget att de specifika målen är en konkretisering av det övergripande verksamhetsmålet och syftar till att stärka måluppfyllelsen.

Nämndspecifika mål

Utbildningen i förskolan ska lägga grunden för ett livslångt lärande, vara rolig, trygg och lärorik.

Indikatorer:

Förskollärare med legitimation (andel)

Rektors utbildningsnivå (andel)

Bedömning:

Viss måluppfyllelse

Planering:

Forskning är entydig och väl belagd då det gäller andelen utbildad personals påverkan på kvaliteten i verksamheten. I sin verksamhetsplan fastställde förskolenämnden att kompetensförsörjning på kort och lång sikt behöver säkerställas för att möjliggöra en utbildning som lägger grunden till ett livslångt lärande. Insatser för att rikta kompetens efter behov samt stärkta insatser för att behålla och utveckla personal angavs som inriktning för året.

Planeringen för året fastslog också att det språkutvecklande arbetet ska stärkas generellt och kompletteras med riktade insatser, för både barn och medarbetare. Att

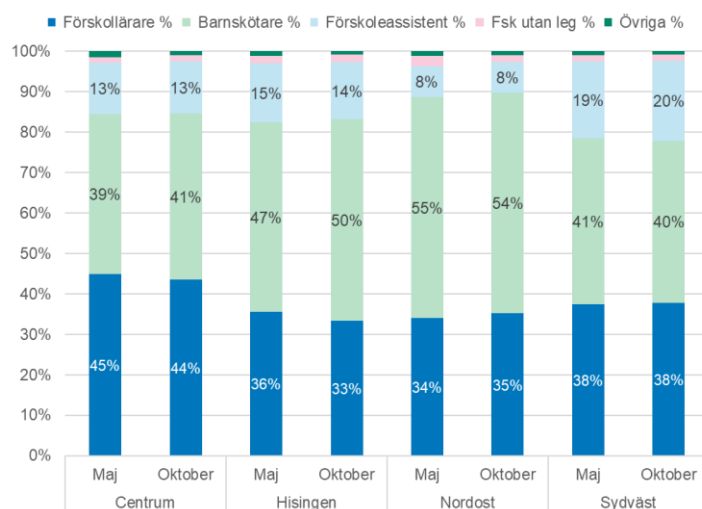
kommunicera, lyssna, samspele och uttrycka sina tankar är viktiga förutsättningar för att kunna delta i ett samhälle.

Uppföljning:

I Skolverkets prognoser framgår att det under lång tid framöver kommer att råda brist på legitimerade förskollärare. Andelen förskollärare har minskat från 39,6 procent 2021 till 37,2 procent 2022. Målet som sattes för året var att ligga på oförändrad nivå, något som förvaltningen inte lyckats med. Jämfört med övriga storstäder och det mått Statistiska centralbyrån använder (andel heltidstjänster med förskollärarlegitimation, 2021) är Göteborgs andel 37 procent, Stockholms 32 och Malmös 30 procent.

Med syftet att utveckla innehållet i förskolläraryrket och den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU), och därigenom bättre matcha verksamhetens behov av kompetens framöver, har ett samarbete med Göteborgs universitet bedrivits under året. Exempelvis har VFU-handledares utvärderingar bidragit till att man infört en ny föreläsning med fokus på introduktioner i förskolan.

Att skapa incitament för och få till en förändring av fördelningen av förskollärare över staden är en utmaning för förvaltningen. Under året har ett särskilt fokus lagts på att öka flexibiliteten och fördelningen av kompetens inom respektive utbildningsområde. Eftersom andelen legitimerade förskollärare stadigt minskar arbetar förvaltningen även för att öka andelen annan utbildad personal. Andelen barnskötare har ökat från 44,7 procent till 46,6 procent.

Figur: Andel anställda per befattning, maj-oktober 2022

En prioriterad utbildningsinsats som syftar till att stödja rektorer i arbetet med att bland annat säkerställa kompetens på förskolorna är strategisk personalplanering. I delårsrapport augusti framgick att beslut hade fattats om att sprida erfarenheter av arbetet (som tidigare hanterats inom ramen för två projekt) i förvaltningen. Under hösten har 34 rektorer, en biträdande utbildningschef samt 22 stödfunktioner deltagit i utbildningsinsatsen. Hittills beskrivs resultat i form av de utvecklingssteg som rektorer som genomgått insatsen själva lyfter fram. Av 34 rektorer har 15 gjort någon förändring i sin strategiska personalplanering från utbildningens första till sista dag (under en 6 veckors period). Eventuella effekter av genomförda förändringar behöver följas över tid. Under våren fortsätter utbildningsinsatsen och till sommaren kommer över hälften av förvaltningens rektorer samt ett femtiotal

stödfunktioner ha deltagit.

Rektors formella kompetens är avgörande för att leda och styra förskolan utifrån de krav som ställs på verksamheten. Rektors utbildningsnivå är framtaget som en indikator för nämndens utveckling mot en likvärdig förskola och resultatet för året visar att förvaltningen har hämtat hem effekterna pandemin gav på utbildningsinsatsen för rektor på rektorsprogrammet. Andelen rektorer med genomförd rektorsutbildning är 49 procent och överstiger målvärdet på 45 procent. Förvaltningens satsning har varit framgångsrik utifrån ett likvärdighetsperspektiv då det utbildningsområde med högst index (nordost) ökat rektors utbildningsgrad mest i staden, från 48,8 procent till 63 procent, trots de årliga, regelrätta avgångar samt nyrekryteringar av rektorer som ännu inte genomgått utbildningen. Antal rektorer i pågående utbildning redovisades per utbildningsområde i delårsrapport augusti (N608-0021/22).

Åtgärder för högre måluppfyllelse:

- Fortsatt arbeta med strategier för att behålla personal
- Fortsatt arbeta med strategier för att öka andelen annan utbildad personal
- Följa effekter av utbildningsinsatsen strategisk personalplanering
- Se över villkoren vid nyanställning av förskollärare

Utbildningsinsatser för att stärka det språkutvecklande arbetet

Ett antal insatser har bedrivits under 2022 med utgångspunkt i förvaltningens språkstrategi. Följande sammanfattar utvecklingen under året där ett ökat deltagande i pågående insatser är det främsta resultatet som redovisas.

Språk och kunskapsutvecklande arbetssätt

Insatsen språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt medvetandegör behovet av stöd i språkutveckling under hela dagen. Den lyfter bland annat interaktionens betydelse, det vardags- och kunskapsrelaterade språket och är ett förhållningsätt som undersöker metoder i undervisningen och på vilket sätt det stöder barnens språkutveckling. Särskilt undervisning i flerspråkiga barngrupper. Antalet förskolor som deltar har ökat under 2022. 16 nya rektorer och 32 processhandledare har startat arbetet på 30 förskolor. Förskolorna är främst belägna på Hisingen och i Sydväst.

Läs hjärta förskola

Att tidigt introducera barnlitteratur är en viktig del av förskolans uppdrag. Insatsen ”Läs hjärta förskola” sker i samverkan med Kulturförvaltningen och syftar till att utveckla metoder och arbetssätt där bibliotek och förskolor samverkar för att främja barns tidiga språkutveckling. Exempelvis genom att utveckla användningen av olika typer av barnlitteratur i det dagliga arbetet på förskolan, i reflekterande boksamtal och som stöd för språkutvecklande aktiviteter under dagen. I insatsen ingår att skapa ett hall-bibliotek som möjliggör hemlån tillsammans med information om läsningens betydelse i samverkan med vårdnadshavare. I förskoleförvaltningens utbildningsområden hålls fyra studiecirkel. Under 2022 har antal pedagoger som deltar ökat.

Åtgärder för högre måluppfyllelse:

- Utvärdera genomförda insatsers effekter för barnens språkutveckling
- Utveckla befintlig organisering för en ökad styrning och ledning och för att tydligare rikta resurser/insatser
- Satsningar på medarbetares kunskaper i svenska

Förskolan ska främja barnens utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarsfulla människor och samhällsmedlemmar

Indikatorer:

Barn 1-5 år ur befolkningen som ej har plats i förskoleverksamhet i befolkningen (andel)

Vårdnadshavares delaktighet (medelvärde)

Bedömning:

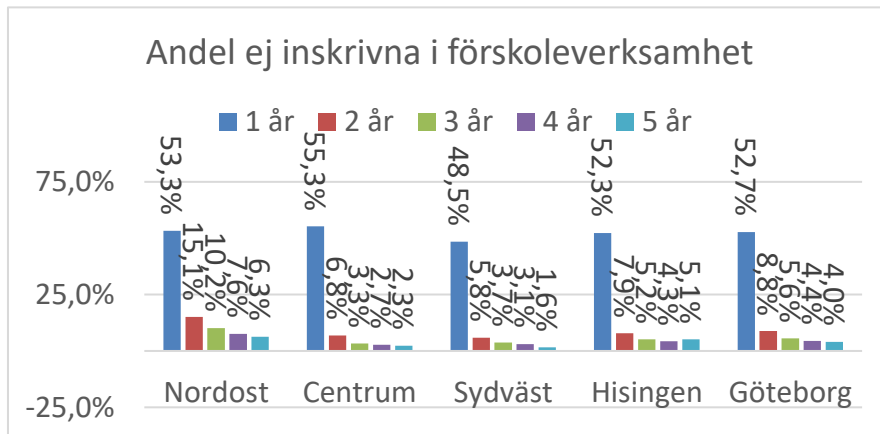
Viss måluppfyllelse

Planering:

Barns förskolevistelse har positiva effekter för framtida prestationer i skolan och i samhället. Förskolan har longitudinella utjämnande socio-ekonomiska effekter, särskilt för barn från resursfattiga miljöer och utsatta barn. I sin planering för 2022 lyfte förskolenämnden fram arbetet med uppsökande verksamhet och familjecentrerat arbetssätt i samverkan med andra aktörer som väsentliga prioriteringar för att möjliggöra för fler barn att delta i förskola. En förbättrad styrning och analys av befintlig kvalitet i verksamheten identifierades också som ett utvecklingsområde för att möjliggöra för nämnden att rikta resurser dit de behövs mest och på så vis bidra till en förskola som vårdnadshavare fortsatt är nöjda med.

Uppföljning:

I samtliga utbildningsområden har andelen barn 1-5 år som inte har plats i förskoleverksamhet ökat. Ökningen förklaras av fler barn i befolkningen i åldern 1-2 år som generellt har en lägre inskrivningsgrad, samtidigt som barn mellan 3-5 år blivit färre.

Figur: Oktober 2022 – barn ej inskrivna i förskoleverksamhet, per ålder

Andelen inskrivna barn är fortsatt lägre i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar (högre index) jämfört med andra delar av staden. Andel inskrivna 5-åringar i utbildningsområde Centrum är 97,7 procent, Hisingen 94,9 procent, Nordost 93,7 procent och Sydväst 98,4 procent.

En handlingsplan för att öka andelen barn i förskoleverksamhet i prioriterade områden har beslutats under året och arbete har påbörjats för att förbereda inför att den nya lagen "fler barn i förskolan" träder i kraft 1 juli 2023. Förvaltningen har samtidigt fortsatt arbetet med att pröva olika typer av uppsökande insatser i samverkan, exempelvis pilotprojektet i Bergsjön för fler barn i förskola

(familjecentralens verksamheter och förskola), samt pilotsatsningen ”Bokstart” i Biskopsgården där hembesök görs av biblioteksanställd och pedagog från öppen förskola. Insatsen inom ”Bokstart” möjliggör för möten med grupper som är svåra att nå för den öppna förskoleverksamheten och information förmedlas om öppen förskola och förskola.

I Bergsjön, där det pågår uppsökande arbete sedan maj 2020, har andelen barn 3-5 år i förskoleverksamhet ökat med 0,3 procentenheter jämfört med samma period föregående år. I oktober 2022 är 90,5 procent av barnen 3-5 år i Bergsjön inskrivna i förskoleverksamhet.

Flera steg har tagits under året i arbetet med att utveckla en förbättrad styrning och analys av kvaliteten i verksamheten. För att värdera kvaliteten i den pedagogiska verksamheten har ett bedömningsförfarande införts där rektor gör en samlad bedömning. För att belysa strukturella aspekter vid analys och fungera som en internkontroll genom att signalera avvikelser har ett underlag med nyckeltal på enhetsnivå också tagits fram. Tillsammans används underlagen i den systematik som skapats för att föra dialog mellan ansvarsnivåerna med syftet att identifiera problemområden och nödvändiga åtgärder för att komma till rätta med brister i verksamheten. En sammanställning av underlagen redovisas i bilaga till årsrapporten (se bilaga 2).

Åtgärder för högre måluppfyllelse:

- Samordna arbetet utifrån befintlig handlingsplan för att öka andelen barn i förskoleverksamhet med förändrade arbetssätt kopplade till den nya lagen om fler barn i förskolan
- Utveckla processen med kvalitetsbedömningar för att styra resurser utifrån behoven identifierade i planerings och uppföljningsprocessen

6 Redovisning av nämndens uppdrag

6.1 Redovisning av uppdrag från KS/KF i och utanför budget (KF/KS kolumn)

6.1.1 Budgetuppdrag från KF:s budget 2022

Status	Uppdrag och beskrivning	Datum	Kommentar
✓ Avslutad	Nämnder och styrelser ges i uppdrag att tillgängliggöra lokaler till valnämnden för att säkerställa vallokaler	2022-01-01 2022-12-31	Följande lokaler användes i samband med valet: Haga Nygata, Taklöksvägen, Friarelyckan 55, Brunstorpsvägen 41, Åkereds Skolväg 20. Möte med valkansliet tillsammans med rektorer har ägt rum 2 mars. Fastighetsservice bemannade under valdagen.
✓ Avslutad	Nämnder och styrelser får i uppdrag att genomföra ett långsiktigt strategiskt effektiviseringsarbete för att frigöra resurser inom staden.	2022-01-01 2022-12-31	Uppdraget omhändertas genom att möjliggöra effektivt lokalnyttjande samt strategisk personalplanering inom förvaltningens verksamheter.
✓ Avslutad	Förskolenämnden får i uppdrag att tillsammans med lokalnämnden aktivt arbeta för att nå balans i lokalförsörjningen samt uppnå en organisation som möter behoven av platser.	2022-01-01 2022-12-31	Uppdraget avslutas och omhändertas fortsatt inom målet för förskolenämnden som avser att <i>alla förskolor ska hålla hög kvalitet och ge barn en trygg och stimulerande miljö</i> där samverkan förväntas ske med stadsfastighet- samt stadsmiljönämnden.
✓ Avslutad	Förskolenämnden får i uppdrag att arbeta	2022-01-01 2022-12-31	Uppdraget avslutas och omhändertas

Status	Uppdrag och beskrivning	Datum	Kommentar
	med tillsyn av pedagogisk omsorg för att säkerställa en trygg och utvecklande miljö för barnen och säkerställa att verksamheten bygger på en demokratisk värdegrund.		genom lagförändringen som träder i kraft 2023 med ökade krav på pedagogisk omsorg både avseende kvalitet och huvudmännens uppfyllande av lämplighet och insikt, vidare införs demokrativillkoret.
✓ Avslutad	Förskolenämnden får i uppdrag att vidta insatser för att andelen barn i förskolan i utsatta områden ska öka till exempel genom uppsökande verksamhet och genom samarbete med socialnämnderna och regionen.	2022-01-01 2022-12-31	Uppdraget avslutas och omhändertas inom KF mål <i>segregationen i Göteborgs stad ska minska och livsvillkoren för Göteborgs invånare ska bli mer jämlika</i> samt inom ramen för den lagförändring som beslutades 2022 som avser förskola för fler barn.
▶ Pågående	Förskolenämnden får i uppdrag att tillsammans med nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning arbeta med kompetenshöjande insatser för befintlig personal med annat modersmål än svenska samt inkludera validering av svenska språket vid nyrekrytering.	2022-01-01 2022-12-31	Handlingsplan är upprättad för uppdraget och samarbete med nämnden för Arbetsmarknad- och vuxenutbildning är påbörjat i syfte att ta fram kompetenshöjande utbildningsinsatser för befintlig personal.